

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Коваленка Андрія Васильовича – на дисертацію
Федотова Данила Вадимовича «Адміністративно-правовий механізм
забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Конституцією України та іншими законодавчими нормативно-правовими актами визначено, що права і свободи людини та громадянина в Україні є найвищою соціальною цінністю, а держава забезпечує належне функціонування системи органів правопорядку, обов'язком яких є забезпечення дотримання відповідних прав і свобод, а також якісне відновлення відповідних прав у межах своєї компетенції. Водночас Національна поліція України як орган правопорядку й основний інститут забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні виконує широке коло функцій та обов'язків, реалізація яких в умовах триваючої збройної агресії росії, системного порушення прав і свобод людини та громадянина окупаційними військами рф на територіях України дедалі більше ускладнюється.

Система (механізм) забезпечення інформаційної безпеки в загальнодержавному значенні є однією з найбільш фундаментальних інституцій впливу на правовідносини у сфері інформації. В умовах активних бойових дій, постійних загроз ракетних обстрілів та інших виявів інформація є ключовим чинником забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Крім того, правоохоронна діяльність поліції, що здебільшого має гласний характер, жорстко регулюється засадами та правилами інформаційної безпеки, механізм забезпечення якої наразі є недосконалим.

Наведена вище актуальність поставленої перед собою проблеми Д.В. Федотовим, демонструє високий рівень наукової актуальності, а також вимагає комплексного підходу в здійсненні адміністративно-правової характеристики всіх важливих елементів досліджуваного питання.

Д.В. Федотовим, було проаналізовано чинне нормативно-правове підґрунтя, проведено комплексне досліджень, в якому із врахуванням останніх істотних змін адміністративного процесу, судової та правоохоронної практики, передового досвіду країн ЄС запропоновано комплекс сучасних знань стосовно адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Тема дисертації ґрунтується на Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Стратегії кібербезпеки України на 2023-2024 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 р. № 1163-р), Стратегії інформаційної

безпеки (Указ Президента України від 28 грудня 2021 року №685/2021), Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженій постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21; відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454). Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року (протокол № 15).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є надання комплексної характеристики адміністративно-правовому механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. Поставлена мета зумовила потребу в розв'язанні таких завдань: дослідити інформаційну безпеку як об'єкт адміністративно-правового забезпечення; визначити поняття адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; схарактеризувати структуру адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізувати нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки в Національній поліції України; встановити суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; окреслити межі адміністративної відповідальності за порушення вимог у сфері інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізувати зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його впровадження в Україні; визначити пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації є науково-обґрунтованими. Д.В. Федотов застосував усі необхідні для досягнення поставленої мети знання, що дозволило комплексно підійти до формулювання висновків і рекомендацій за результатами дисертаційного дослідження.

У межах реалізації поставлених завдань використано різноманітні методи, а саме: філософські та загальнонаукові методи, зокрема діалектичний, який уможливив дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України шляхом використання праць учених з різних галузей (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3); історико-правовий метод застосовано під час дослідження понятійно-категоріального апарату адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3); логічний – у контексті послідовного дослідження всіх елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; логіко-семантичний метод – з метою поглиблення понятійно-категоріального

апарату дослідження (використано в усіх підрозділах); а також специфічні методи вивчення правової дійсності: порівняльно-правовий – в аспекті зіставлення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України та інших органах державної влади (підрозділ 3.1, 3.2); формально-юридичний метод – під час дослідження державно-правових явищ та адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України поза політикою, як виключно правове явище (1.1, 2.1, 3.1) та інші методи. Науково-теоретичним підґрунтям дисертації слугували праці фахівців у галузі загальної теорії держави та права, управління, адміністративного права і процесу, інших галузевих правничих наук.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження, на мою думку сформульовані відповідно до вимог МОН України. *Об'єкт дослідження* – суспільні відносини у сфері забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. *Предмет дослідження* – адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків та рекомендацій. Д.В. Федотов, використав всі необхідні праці вітчизняних і зарубіжних вчених, що галузево чи комплексно здійснювали наукові дослідження у визначеній тематиці. Науково-практичний характер дисертаційного дослідження уможливорює подальше використання його висновків і рекомендацій у законодавчій діяльності та практичній діяльності органів охорони правопорядку. Слід окремо підкреслити якість та обсяг опрацювання аналітичних, статистичних і емпіричних джерел, що дозволило автору критично висловлюватись, щодо окремих позицій учених, а також комплексно та системно аргументувати власне бачення.

Слід зазначити, що Д.В. Федотову вдалося підкреслити актуальність досліджуваної проблематики також з точки зору сьогодення, з урахуванням суттєвих зовнішніх військових і внутрішніх соціальних загроз інституту прав і свобод людини і громадянина.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні засади дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»* автор проводить поділ суб'єктів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України, а саме: суб'єктів, що відповідають за забезпечення правового режиму інформаційної безпеки та не допускають витоку відповідної інформації маючи в структурі кола своєї компетенції відповідні завдання та повноваження; суб'єктів, що мають право на ознайомлення та володіння певними видами та типами інформації й отримують можливість його реалізації за дозволом зазначених вище; суб'єктів, що формують загальнодержавну та відомчу політику у сфері захисту та формування архітектури безпеки інформації зокрема в діяльності Національної

поліції України; суб'єктів до кола компетенції яких прямо віднесено здійснення адміністративно-юрисдикційних чи будь-яких інших юридичних правочинів, пов'язаних із притягненням до різного виду юридичної відповідальності відповідних осіб, що порушили законодавство України. Аналізується зміст та напрямки досліджень поняття інформаційної безпеки, і виокремлює декілька підходів окреслення сутності цього феномену, а саме розуміння інформаційної безпеки в якості: стану захищеності інформаційного простору; процесу управління загрозами та небезпеками, що забезпечує інформаційний суверенітет України; стану захищеності національних інтересів України в інформаційному середовищі; захищеності встановлених законом правил, за якими відбуваються інформаційні процеси в державі; стану захищеності національних інтересів країни в інформаційній сфері; до суспільних відносин, пов'язаних із захистом життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави від реальних та потенційних загроз в інформаційному просторі; важливої функції держави; невід'ємної частини політичної, економічної, оборонної та інших складових національної безпеки.

У другому Розділі *«Зміст окремих елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»* приділяється увага правовому регулюванню адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, суб'єктам забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, особливостям адміністративної відповідальності за порушення вимог до інформаційної безпеки в Національній поліції України. Автор робить висновок про те, що чинне національне законодавство України у частині адміністративно-правового регулювання сфери інформаційної безпеки України потребує вдосконалення. Насамперед, вбачається за необхідне: доповнити Закон України «Про інформацію» визначенням поняття «інформаційної безпеки; привести у відповідність нормативно-правові акти України різної юридичної сили, що стосуються сфери інформаційної безпеки; внести комплекс змін, доповнень та уточнень до законодавчої бази з різних питань адміністративно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки України, що наразі не знайшли належного врегулювання; привести у відповідність до міжнародних та європейських норм та стандартів вітчизняне законодавство у сфері забезпечення інформаційної безпеки; розробити належне правове забезпечення міжнародного співробітництва з питань інформаційної безпеки.

У третьому розділі *«Удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України»* автором розкривається зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його запровадження в Україні, показані напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України. У висновках до розділу автор стверджує, що державні

стандарти щодо захисту інформації, котра зберігається у зазначених в банках та базах даних мають співвідноситись із тими канонами, що широко застосовується в країнах європейського простору оскільки побудова спільного правоохоронного простору з Європейським союзом та відповідними поліцейськими органами і підрозділами є одним із пріоритетних завдань в межах європейської інтеграції України. Зауважено, що не лише нормативно-правове забезпечення реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України є ефективним інструментом забезпечення вказаного правового режиму, а і чільне місце слід виділити також інформаційно-технічним інструментам захисту інформації котрі мають гарантувати безпеку та схоронність відповідних даних, що використовуються в службовій діяльності Національної поліції України чи зберігаються нею у відповідних базах та банках даних.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні комплексних досліджень, присвяченим аналізу адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Особистий внесок автора в розвиток відповідно напряму в межах науки адміністративного права полягає в обґрунтуванні найбільш суттєвих положень щодо визначення фундаментальних понять і категорій, уточнення сутності адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані: у законодавчій діяльності – шляхом імплементації положень дисертаційного дослідження до чинних законів України та надання пропозицій до проектів законів України до адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; у науково-дослідній діяльності – для розширення меж теоретичного осмислення питань забезпечення ефективного функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 09.06.2025 № 101-НД); в освітньому процесі – під час розроблення спеціальних курсів, написання підручників, навчальних посібників, практикумів, аналітичних оглядів, енциклопедичних видань та інших навчальних праць з питань забезпечення функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 09.06.2025 № 100-ОП); у практичній діяльності – для підвищення ефективності функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (акт впровадження Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України від 20.06.2025 № 58431-2025).

Дотримання академічної доброчесності. Матеріали дисертаційного дослідження є власним дослідженням автора в контексті заявленої тематики. Використані позиції, результати та інші наукові здобутки інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що вказує на дотримання принципів академічної доброчесності.

Важливість для юридичної науки, одержаних автором дисертації результатів. Враховуючи комплексний підхід до виконання дисертаційного дослідження, значну кількість проаналізованої літератури, статистичних даних й емпіричних матеріалів, а також визнаючи значний науковий внесок Д.В. Федотова у наукову розробку теоретичних та практичних засад у відповідній галузі, слід звернути окрему увагу на можливі не доопрацювання, що містить дисертаційне дослідження.

1. Автором у всіх підрозділах зазначається про необхідність нормативно-правового врегулювання окремих прогалін, що негативно впливають на функціонування адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, що зазначається також у науковій новизні дисертаційного дослідження (с. 24-25). У той же час, звертаючи увагу на наявні пропозиції з цього питання, що виражаються у публікації тез-доповідей на теми законодавчого вдосконалення окресленої проблематики, на мою думку остаточну крапку в цьому питанні поставила б розробка дисертантом принаймні проєкту Закону України щодо внесення змін до українського законодавства в частині гармонізації його з європейськими нормативними актами з цього питання, на тлі перспективного вступу України до ЄС, оскільки це також стосується й акту упровадження в законотворчу діяльність, єдиного, що відсутній у переліку додатків. Хоч його наявність й не є обов'язковою, проте суттєво посилила б дисертаційне дослідження.

2. В межах дисертаційного дослідження автором запропоновано удосконалення статті 212-5 «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію» Кодексу України про адміністративні правопорушення, шляхом доповнення її новими частинами, що урегулюють порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що є конфіденційними (згідно з статтею 6 (Публічна інформація з обмеженим доступом) Закону України «Про доступ до публічної інформації» та викладу назви статті в такій редакції: «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять публічну інформацію з обмеженим доступом». На мою думку, саме ця пропозиція потребує уточнення під час публічного захисту дисертаційного дослідження з урахуванням практичного досвіду роботи автора у Національній поліції України.

3. Автором вказується, що ним було удосконалено «позицію про те, що створення спеціально уповноваженого на забезпечення інформаційної безпеки

підрозділу у Національній поліції України значно посилило б її інституційну спроможність у цій сфері та дозволило б уникнути дублювання повноважень і функцій щодо забезпечення інформаційної безпеки, покладених (віднесених) до компетенції різних підрозділів». У той же час, висловлені висновки сформовані на підставі аналізу позицій дослідників і науковців. На мою думку, більш ґрунтовно та комплексно відповідні положення відображались би крізь призму проведеного власного соціологічного опитування, що суттєво підкріпило б практичну складову зазначеного дисертаційного дослідження.

Водночас, зазначені зауваження носять дискусійний характер, а їх висловлення лише підкреслює наукову актуальність та демонструє критичну необхідність врегулювання окреслених дисертантом проблем.

ВИСНОВОК

Дисертація Федотова Данила Вадимовича на тему: «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагомe теоретичне і практичне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор **Федотов Данило Вадимович** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
Провідний науковий співробітник
Відділу проблем публічного права
Науково-дослідного інституту
публічного права, д.ю.н., професор

Андрій КОВАЛЕНКО